

MAKKAI ÁDÁM

Shakespeare nevére

A költő születésének (1564. április 23.) évfordulóján

Homlokomon szegyéntől lángolsz *s égsz, pír*,
 enyhébb szóvirág? – nem jár énnekem,
 mert szellemeddel fűtött énekem
 nevedre rímel, tréfamester, Shakespeare!

Mi a világ? Képzelet s akarat?
 vagy pirulás-övezte képzelet,
 melyben vígan dalolva ellehet
 egymás mellett köcsög, bor és garat?

A világ inkább egy szimfónia.

Témái közt kell hallgatóznia

annak, ki elvet mindent, ami rémhír...

Ennek nyomában botladozol *s égsz... Pír*,
 szégyenem jegye: „Védd meg nézeted!” –
 buzdít bizalmát bűgva Billy Shakespeare.

A magyar anyanyelvű emberek többsége Shakespeare nevét a magyar *e* hanggal ejti, ennek nemzetközileg használt fonetikai jele az „epsilon”, azaz ϵ – holott az angol hang a magyar *é* megfelelője: *Sékszpir* és nem *Sekszpir*. Ha az angol *é* hanggal jelölhető szó jelentését megvizsgáljuk, kiderül, hogy az angol *shake* (rázni) és *spear* (lándzsa) szavak ötvözetével van dolgunk, vagyis Shakespeare neve azt jelenti, hogy *lándzсарázó*. Mit jelenthetett ez az 1600-as évek angolságával? Testórt? Valamilyen katonai rangot? Fizikai erejével dicsekvő személyt? E lehetőségek illusztrálására ajánlok tíz angol és három mai francia szóösszetételt, melyek szerkezeti hasonlósága vizsgálódást érdemel:

blacklist: feketelistára helyez, ellenségnek minősít

blackmail: zsarol, zsaroló levelet ír

breakfast: megszünteti a koplalást, reggelizik, reggeli

cutrate: leszállított árú termék, olcsó

dolittle: keveset tesz, lusta, henyélő

killjoy: örömgylkos, a rossz hír hozója

makepeace: békebíró, ügyvéd

spitfire: tűzköpő (második világháborús brit harci vadászrepülő)

threshold: küszöb, elkülöníti a kicsépelt búzmagot az ocsútól

whitewash: fehérre mos, meszel, terhelő bizonyítékokat eltüntet

garde malade: betegőrző, ápoló, ápolónő

piss en lit: ágyba pisiltető, útszéli pitypang

trompe euil: becsapja a szemet, tévútra visz, cseles